

Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра хореографії та фітнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувачка кафедри

Тараненко Ю.П.
«3» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів I рівня вищої освіти

Акторська майстерність та режисура в хореографії

Спеціальність: 024 Хореографія

Освітньо-професійна програма: «Хореографія»

Факультету фізичної культури, спорту та здоров'я людини

Запоріжжя, 2024

Робоча програма «Акторська майстерність та режисура в хореографії» для здобувачів вищої освіти спеціальності 024 Хореографія.

Освітньої програми : «Хореографія».

Розробник: викладач кафедри хореографії та фітнесу Ільїн Дмитро Вікторович.

Робочу програму погоджено проектною групою освітньої програми «Хореографія» та схвалено на засіданні кафедри хореографії та фітнесу від «3» вересня 2024 року (протокол № 1)

Завідувачка кафедри:

Юлія ТАРАНЕНКО

Гарант освітньої програми

Олена МАРТИНЕНКО

© БДПУ, 2024 рік

© Ільїн, 2024 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів -3	Галузь знань 02 Культура і мистецтво (шифр і назва)	Обов'язкова	
	Спеціальність 024 Хореографія (шифр і назва)		
Змістових модулів – 6	Освітньо-професійна програма: «Хореографія»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		4-й	4-й
Мова навчання: українська		Семестр	
		7	7
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		16	6
		Практичні	
		14	8
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
60-год.	76-год.		
Вид контролю: Залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – **33.3/67.7**

для заочної форми навчання – **15.5/84.5**

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Акторська майстерність та режисура в хореографії» є опанування студентами основами акторського мистецтва та головними складовими режисури в хореографії на теоретичній та практичній основі етюдної форми, вправ і тренінгу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Акторська майстерність та режисура в хореографії» є:

- формування акторської та режисерської культури при створенні та виконанні танцювальних витворів, розвиток музикальності, танцювальності, навичок акторського спілкування в парі, уміння володіти аксесуарами.
- розвиток педагогічних та балетмейстерських навичок майбутньої професії.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні компетентності	Результати навчання
	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в хореографії, мистецькій освіті, виконавській діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів хореографічного мистецтва і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	
1	Загальні ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	ПР 03. Вільно спілкуватись державною мовою усно і письмово з професійних та ділових питань.
2	Фахові СК 09. Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції. СК 13. Здатність використовувати традиційні та інноваційні методики для діагностування творчих, рухових	ПР 14. Володіти принципами створення хореографічного твору, реалізуючи практичне втілення творчого задуму відповідно до особистісних якостей автора. ПР 18. Знаходити оптимальні підходи до

	(професійних) здібностей, їх розвитку відповідно до вікових, психолого-фізіологічних особливостей суб'єктів освітнього процесу. СК 14. Здатність забезпечувати високий рівень володіння танцювальними техніками, виконавськими прийомами, застосовувати їх як виражальний засіб. СК 15. Здатність застосовувати набуті виконавські навички в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проекту.	формування та розвитку творчої особистості. ПР 19. Знаходити оптимальні виконавські прийоми для втілення хореографічного образу. ПР 20. Вдосконалювати виконавські навички і прийоми в процесі підготовки та участі у фестивалях і конкурсах.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Акторська майстерність

Тема 1. Вступ. Міждисциплінарні зв'язки.

Мета та зміст дисципліни «Акторська майстерність та режисура в хореографії». Система оцінювання. Міждисциплінарні зв'язки.

Тема 2. Організація сценічної уваги актора

Сутність сценічної уваги актора. Довільна та мимовільна увага актора. Увага за характером об'єкта: зовнішня та внутрішня.

Змістовий модуль 2. Техніки з акторської майстерності

Тема 3. Осягнення мускульної свободи

Сутність мускульної свободи. Свобода зовнішня й внутрішня. Принципи компенсації. М'язова свобода й сценічна увага. Виховання сценічної свободи.

Тема 4. Творчий затиск і акторська зосередженість

Затиск в акторстві. Зосередженість в акторстві. Тренінг м'язового контролера.

Змістовий модуль 3. Техніки з акторської майстерності

Тема 5. Почуття правди і віри

Сутність сценічної правди та віри. Відчуття правди і контроль.

Тема 6. Уява і фантазія

Сутність сценічної уяви та фантазії. Тренінг на сценічну уяву й фантазію

Змістовий модуль 4. Акторська майстерність в хореографії

Тема 7. Акторська майстерність в хореографії

Сутність акторської майстерності, її значення в хореографічному мистецтві. Приклади.

Тема 8. Оцінка запропонованих обставин

Сутність запропонованих обставин. Тренінг на оцінку запропонованих обставин

Змістовий модуль 5. Режисура в хореографії

Тема 9. Режисерські здібності та їх значення для фаху

Особливості професійної діяльності балетмейстера. Особистісні якості балетмейстера нового типу. Діяльність балетмейстера в хореографічному колективі.

Тема 10. Сценічне спілкування

Сутність сценічного спілкування. Види сценічного спілкування. Тренінг на акторське спілкування

Тема 11. Заняття з акторської майстерності

Сутність сценічної дії. Робота над етюдами. Розуміння надзавдання та наскрізної дії.

Змістовий модуль 6. Створення етюдів

Тема 12. Жанрові та стильові особливості хореографічного твору

Форма твору танцювального мистецтва. Композиція як найважливіший організуючий компонент художньої форми. Задум хореографічного твору. Драматургічна побудова танцю.

Тема 13. Трагування (характеристика) дійових осіб засобами хореографії

Сутність хореографічного образу. Компоненти хореографічного образу. Основні характеристики танцювального образу. Процес створення художнього образу в хореографії.

Тема 14. Робота над створенням етюдів. Презентація етюдів.

Музичний матеріал, хореографічний образ. Танцювальний текст і хореографічний образ. Взаємовплив драматургії і хореографічного образу.

Малюнок танцю в створенні хореографічного образу. Публічна презентація творчих етюдів студентських робіт.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л.	пр.	с.р.		л.	пр.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Акторська майстерність								
Тема 1. Вступ. Міждисциплінарні зв'язки. Мета та зміст дисципліни «Акторська майстерність та режисура в хореографії». Система оцінювання. Міждисциплінарні зв'язки.	7	2	-	5	8	2	-	6
Тема 2. Організація сценічної уваги актора Сутність сценічної уваги актора. Довільна та мимовільна увага актора. Увага за характером об'єкта: зовнішня та внутрішня.	8	2	-	6	7	-	-	7
Разом за змістовим модулем 1	15	4	-	11	15	2	-	13
Змістовий модуль 2. Техніки з акторської майстерності								

Тема 3. Осягнення мускульної свободи Сутність мускульної свободи. Свобода зовнішня й внутрішня. Принципи компенсації. М'язова свобода й сценічна увага. Виховання сценічної свободи.	7	2	-	5	7	-	-	7
Тема 4. Творчий затиск і акторська зосередженість Затиск в акторстві. Зосередженість в акторстві. Тренінг м'язового контролера.	8	-	2	6	8	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	15	2	2	11	15	-	-	15
Змістовий модуль 3. Техніки з акторської майстерності								
Тема 5. Почуття правди і віри Сутність сценічної правди та віри. Відчуття правди і контроль.	7	2	-	5	8	-	-	8
Тема 6. Уява і фантазія Сутність сценічної уяви та фантазії. Тренінг на сценічну уяву й фантазію	8	-	2	6	7	-	2	5
Разом за змістовим модулем 3	15	2	2	11	15	-	2	13
Змістовий модуль 4. Акторська майстерність в хореографії								
Тема 7. Акторська	7	2	-	5	7	2	-	5

майстерність в хореографії Сутність акторської майстерності, її значення в хореографічному мистецтві. Приклади.								
Тема 8. Оцінка запропонованих обставин Сутність запропонованих обставин. Тренінг на оцінку запропонованих обставин	8	-	2	6	8	-	-	8
Разом за змістовим модулем 4	15	2	2	11	15	2	-	13
Змістовий модуль 5. Режисура в хореографії								
Тема 9. Режисерські здібності та їх значення для фаху Особливості професійної діяльності балетмейстера. Особистісні якості балетмейстера нового типу. Діяльність балетмейстера в хореографічному колективі.	4	2	-	2	5	2	-	3
Тема 10. Сценічне спілкування Сутність сценічного спілкування. Види сценічного спілкування. Тренінг	4	-	2	2	5	-	2	3

на акторське спілкування								
Тема 11. Заняття з акторської майстерності Сутність сценічної дії. Робота над етюдами. Розуміння надзавдання та наскрізної дії.	7	-	4	3	5	-	2	3
Разом за змістовим модулем 5	15	2	6	7	15	2	4	9
Змістовий модуль 6. Створення етюдів								
Тема 12. Жанрові та стильові особливості хореографічного твору Форма твору танцювального мистецтва. Композиція як найважливіший організуючий компонент художньої форми. Задум хореографічного твору. Драматургічна побудова танцю.	5	2	-	3	5	-	-	5
Тема 13. Трактатування (характеристика) дійових осіб засобами хореографії Сутність хореографічного образу. Компоненти хореографічного	5	2	-	3	5	-	-	5

образу. Основні характеристики танцювального образу. Процес створення художнього образу в хореографії.								
Тема 14. Робота над створенням етюду. Презентація етюду. Музичний матеріал, хореографічний образ. Танцювальний текст і хореографічний образ. Взаємовплив драматургії і хореографічного образу. Малюнок танцю в створенні хореографічного образу. Публічна презентація творчих етюдів студентських робіт.	5	-	2	3	5	-	2	3
Разом за змістовим модулем 6	15	4	2	9	15	-	2	13
Всього	90	16	14	60	90	6	8	76

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Вступ. Міждисциплінарні зв'язки. Мета та зміст дисципліни «Акторська майстерність та режисура в хореографії». Система оцінювання. Міждисциплінарні зв'язки.	2	2

2	Тема 2. Організація сценічної уваги актора Сутність сценічної уваги актора. Довільна та мимовільна увага актора. Увага за характером об'єкта: зовнішня та внутрішня.	2	-
3	Тема 3. Осягнення мускульної свободи Сутність мускульної свободи. Свобода зовнішня й внутрішня. Принципи компенсації. М'язова свобода й сценічна увага. Виховання сценічної свободи.	2	-
4	Тема 5. Почуття правди і віра Сутність сценічної правди та віри. Відчуття правди і контроль.	2	-
5	Тема 7. Акторська майстерність в хореографії Сутність акторської майстерності, її значення в хореографічному мистецтві. Приклади.	2	2
6	Тема 9. Режисерські здібності та їх значення для фаху Особливості професійної діяльності балетмейстера. Особистісні якості балетмейстера нового типу. Діяльність балетмейстера в хореографічному колективі.	2	2
7	Тема 12. Жанрові та стильові особливості хореографічного твору Форма твору танцювального мистецтва. Композиція як найважливіший організуючий компонент художньої форми. Задум хореографічного твору. Драматургічна побудова танцю.	2	-
8	Тема 13. Трактування (характеристика) дійових осіб засобами хореографії Сутність хореографічного образу. Компоненти хореографічного образу. Основні	2	-

	характеристики танцювального образу. Процес створення художнього образу в хореографії.		
Всього		16	6

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 4. Творчий затиск і акторська зосередженість Затиск в акторстві. Зосередженість в акторстві. Тренінг м'язового контролера.	2	-
2	Тема 6. Уява і фантазія Сутність сценічної уяви та фантазії. Тренінг на сценічну уяву й фантазію	2	2
3	Тема 8. Оцінка запропонованих обставин Сутність запропонованих обставин. Тренінг на оцінку запропонованих обставин	2	-
4	Тема 10. Сценічне спілкування Сутність сценічного спілкування. Види сценічного спілкування. Тренінг на акторське спілкування	2	2
5	Тема 11. Заняття з акторської майстерності Сутність сценічної дії. Робота над етюдами. Розуміння надзавдання та наскрізної дії.	4	2
6	Тема 14. Робота над створенням етюду. Презентація етюду. Музичний матеріал, хореографічний образ. Танцювальний текст і хореографічний образ. Взаємовплив драматургії і хореографічного образу. Малюнок танцю в створенні	2	2

	хореографічного образу. Публічна презентація творчих етюдів студентських робіт.		
Всього		14	8

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Вступ. Міждисциплінарні зв'язки. Мета та зміст дисципліни «Акторська майстерність та режисура в хореографії». Система оцінювання. Міждисциплінарні зв'язки.	5	6
2	Тема 2. Організація сценічної уваги актора Сутність сценічної уваги актора. Довільна та мимовільна увага актора. Увага за характером об'єкта: зовнішня та внутрішня.	6	7
3	Тема 3. Осягнення мускульної свободи Сутність мускульної свободи. Свобода зовнішня й внутрішня. Принципи компенсації. М'язова свобода й сценічна увага. Виховання сценічної свободи.	5	7
4	Тема 4. Творчий затиск і акторська зосередженість Затиск в акторстві. Зосередженість в акторстві. Тренінг м'язового контролера.	6	8
5	Тема 5. Почуття правди і віра Сутність сценічної правди та віри. Відчуття правди і контроль.	5	8
6	Тема 6. Уява і фантазія Сутність сценічної уяви та фантазії. Тренінг на сценічну уяву й фантазію	6	5

7	Тема 7. Акторська майстерність в хореографії Сутність акторської майстерності, її значення в хореографічному мистецтві. Приклади.	5	5
8	Тема 8. Оцінка запропонованих обставин Сутність запропонованих обставин. Тренінг на оцінку запропонованих обставин	6	8
9	Тема 9. Режисерські здібності та їх значення для фаху Особливості професійної діяльності балетмейстера. Особистісні якості балетмейстера нового типу. Діяльність балетмейстера в хореографічному колективі.	2	3
10	Тема 10. Сценічне спілкування Сутність сценічного спілкування. Види сценічного спілкування. Тренінг на акторське спілкування	2	3
11	Тема 11. Заняття з акторської майстерності Сутність сценічної дії. Робота над етюдами. Розуміння надзавдання та наскрізної дії.	3	3
12	Тема 12. Жанрові та стильові особливості хореографічного твору Форма твору танцювального мистецтва. Композиція як найважливіший організуючий компонент художньої форми. Задум хореографічного твору. Драматургічна побудова танцю.	3	5
13	Тема 13. Трактування (характеристика) дійових осіб засобами хореографії Сутність хореографічного образу.	3	5

	Компоненти хореографічного образу. Основні характеристики танцювального образу. Процес створення художнього образу в хореографії.		
14	Тема 14. Робота над створенням етюду. Презентація етюду. Музичний матеріал, хореографічний образ. Танцювальний текст і хореографічний образ. Взаємовплив драматургії і хореографічного образу. Малюнок танцю в створенні хореографічного образу. Публічна презентація творчих етюдів студентських робіт.	3	3
Всього		60	76

7. Методи навчання

Словесні (бесіда, розповідь, пояснення, лекція), практичні (метод вправ), навчальні ігри, творчі завдання, метод проєктів.

Лекція – це метод, за допомогою якого викладач у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою. При проведенні лекції викладач використовує бесіду, розповідь, пояснення.

Бесіда передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних.

Розповідь – це метод навчання, який передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання студентів до створення в уяві певного образу.

Пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого викладач розкриває сутність певного явища, закону, процесу. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентів.

8. Засоби діагностики успішності навчання

Форми оцінювання: поточне оцінювання (усні відповіді, письмові роботи, презентації проєктів), підсумкове оцінювання (залік).

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Етюд	Сума
							30	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7		
5	5	5	5	5	5	5		
T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14		
5	5	5	5	5	5	5		

Студент, який успішно виконав усі види роботи, має можливість набрати 100 балів.

Оцінювання студентів заочної форми навчання здійснюється за результатами підсумкового контролю за 100-бальною системою.

Шкала оцінювання ЄКТС:

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання, складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX(з можливістю повторного складання)
1-34	F(з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Рекомендована література

Основна

1. Голік О. Б. Організаційно-управлінський аспект позакласної дозвілленої діяльності старшокласників: монографія. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2008. 202 с.
2. Голік О. Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: навчальний посібник. Донецьк : Вид-во «Ноулідж», 2010. 242 с.
3. Десятник Г. О., Лимар Л. Д. Основи акторської майстерності в екранній творчості: тексти лекцій [науковий редактор доктор наук із соціальних комунікацій Гоян В.В.]. Київ, Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. 108 с.
4. Зайцев В. П. Режисура естради та масових видовищ: навчальний посібник. (2-е вид.). К.: Дакор, 2006. 252 с.
5. Мартиненко О.В. Методичні рекомендації до оформлення постановочних планів з дисципліни «Мистецтво балетмейстера». Бердянськ: Бердянський державний педагогічний університет, 2019. 45 с.
6. Саган В. А. Акторський тренінг – основа розвитку творчої особистості (дидактика і методика) : навч. посіб. Луганськ : Вид-во ЛДІКМ, 2011. 176 с.

Додаткова

1. Учитель мистецьких дисциплін у дискурсі педагогічної майстерності: монографія / І.А. Зязюн, Г.Г. Філіпчук, О.М. Отич та ін.; за наук, ред., передм. і післямова О.М. Отич. Бердянськ : Видавець Ткачук О. В., 2013. 334 с.
2. Батєєва Н. П. Біомеханіка в хореографії : навч.-метод. Посібник. Х.: ФОП Бровін О.В., 2015. 156 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера. Суми : ФОП Цьома С.П., 2020. 157 с.
4. Кінезіологія танцю колективна монографія /за заг. ред. О. А. Плахотнюка. Львів : СПОЛОМ, 2020. 244 с.

5. Лань О. Методи режисури видовищно-театралізованих заходів хореографії: методична розробка з досвіду роботи народного художнього колективу «Модерн-балет та школа-студія сучасного танцю «АКВЕРІ-АС». Львів : «Камула», 2019. 52 с.

6. Шариков Д. І. Хореографія: Навчальний посібник для студентів ВНЗ «Театральне мистецтво». К.: КиМУ, 2011. 184 с.